

ČESKO

Průzkum mezi uprchlíky z Ukrajiny: Potřeby, záměry a výzvy v oblasti integrace.

leden - březen 2023
zpráva & analýza dat

Názory vyjádřené v této publikaci jsou názory autorů a nemusí nutně odrážet názory Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Použitá označení a prezentace materiálů v celé zprávě neznamenají vyjádření jakéhokoli názoru IOM na právní status jakékoli země, území, města nebo oblasti, na jejich orgány nebo na jejich hranice či poměry.

IOM se řídí zásadou, že humánní a spořádaná migrace je přínosem pro migranty i společnost. Jako mezivládní organizace působí IOM spolu se svými partnery v mezinárodním společenství s cílem: pomáhat při řešení operativních problémů migrace, prohlubovat porozumění otázkám migrace, podporovat sociální a hospodářský rozvoj prostřednictvím migrace a prosazovat lidskou důstojnost a blaho migrantů.

Tato publikace vznikla díky podpoře japonské vlády, Švédské agentury pro mezinárodní rozvojovou spolupráci (SIDA), Úřadu pro obyvatelstvo, uprchlíky a migraci (PRM) Ministerstva zahraničí USA a norského Ministerstva zahraničních věcí.

Vydavatel

Mezinárodní organizace pro migraci
Regionální kancelář pro jihovýchodní Evropu, východní Evropu
Evropa a střední Asie
Dampfschiffstrasse 4/10-11, 1030 Vídeň, Rakousko
+43 1 581 22 22
Webové stránky: <https://rovienna.iom.int>
Kontakt: ROViennaDataResearch-Newsletter@iom.int

Mezinárodní organizace pro migraci
Kancelář v České republice

621/8a Prvního pluku, Praha, Česká republika
+420 233 370 160
Webové stránky: <https://czechia.iom.int/>
Kontakt: prague@iom.int

Tato zpráva byla vydána bez formální úpravy ze strany IOM.

Fotografie na obálce: Tazetelka DTM IOM hovoří s uprchlíky z Ukrajiny v Praze. © IOM 2023

Citace: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), květen 2023. DTM Czechia "Průzkumy s uprchlíky z Ukrajiny: potřeby, záměry a výzvy v oblasti integrace". Více informací o podmínkách poskytování zpráv a informačních produktů DTM naleznete na: <https://dtm.iom.int/terms-and-conditions>.

Datum vydání: 12. června 2023

© IOM 2023

Některá práva vyhrazena. Tato práce je k dispozici pod licencí [Creative Commons Uvedte autora-Neužívejte komerčně-Nezpracovávejte](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/).

[Licence 3.0 IGO \(CC BY-NC-ND 3.0 IGO\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/).*

Další specifikace naleznete v části [Autorská práva a podmínky používání](#).

Tato publikace by neměla být používána, zveřejňována nebo dále šířena pro účely, které jsou primárně určeny pro komerční prospěch nebo peněžní odměnu, s výjimkou vzdělávacích účelů, např. pro zařazení do učebnic. Povolení: Žádosti o komerční využití nebo další práva a licence zasílejte na adresu publications@iom.int.

* <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/legalcode>

OBSAH

<u>1. Sociodemografický profil</u>	5
<u>Oblast (region) původu</u>	5
<u>Pohlaví a věk</u>	6
<u>Rodinný stav</u>	6
<u>Doklady, kterými respondenti disponovali v době šetření</u>	6
<u>Průměrná doba strávená mimo Ukrajinu od prvního vysídlení</u>	7
<u>2. Záměry</u>	8
<u>Záměr přestěhovat se jinam nebo zůstat v současném místě</u>	8
<u>Plánovaná délka pobytu v současném místě</u>	8
<u>Zamýšlená oblast určení na Ukrajině a důvody návratu</u>	9
<u>Zamýšlená země určení</u>	10
<u>Důvody pro výběr jiného místa v Česku nebo jiných zemí jako cílové destinace</u>	10
<u>3. Vzdělání a zaměstnání: Profil a perspektivy</u>	11
<u>Hlavní mluvený jazyk</u>	11
<u>Další mluvené jazyky</u>	11
<u>Úroveň vzdělání</u>	11
<u>Zaměstnanecký status před odchodem z Ukrajiny versus současný</u>	12
<u>4. Služby registrace a začleňování</u>	14
<u>Aktuální migrační status</u>	14
<u>Přístup k financím</u>	14
<u>Konzulární služby</u>	15
<u>5. Okamžité potřeby a přijatá pomoc</u>	16
<u>Okamžité potřeby v současné době</u>	16
<u>Pomoc přijatá v České republice</u>	16
<u>Oblasti, v nichž je třeba získat více informací pro získání pomoci</u>	16
<u>6. Výzvy v zemi vysídlení</u>	17
<u>Zkušenosti s diskriminací</u>	17
<u>Výzvy v oblasti začleňování</u>	17
<u>7. Aktuální složení skupiny</u>	18
<u>Cestovní režim</u>	18
<u>Cestování s osobami se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním</u>	18
<u>8. Metodika</u>	19
<u>Provádění a omezení na úrovni jednotlivých zemí</u>	19

KLÍČOVÁ ZJIŠTĚNÍ

- **Hlavní oblasti původu:** mezi tři hlavní oblasti původu patří Charkovská (14 %), Doněcká (9 %) a Dněpropetrovská (8 %).
- **Záměry přestěhovat se:** zpět do místa původu na Ukrajině (52 %), bez záměru přestěhovat se (37 %), do jiné země (1,7 %) - především do Polska, Německa a Kanady.
- **Tři hlavní potřeby po návratu:*** peněžní podpora (22 %), zprostředkování zaměstnání (19 %) a bydlení (16 %).
- **Stav zaměstnání:** zaměstnaní (33 %), nezaměstnaní a hledající práci (28 %),

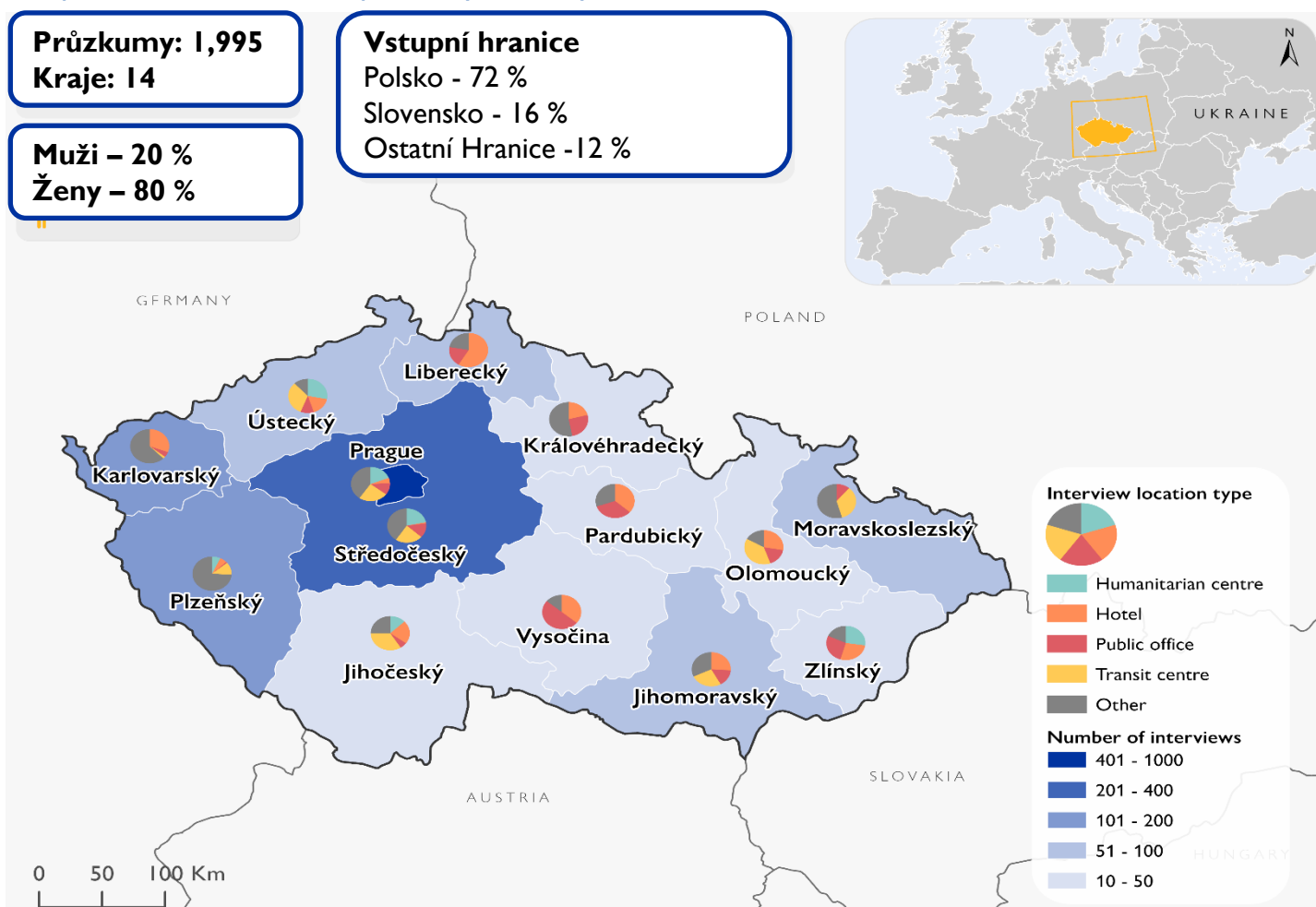
denní pracovník (brigády apod) (14 %), samostatně výdělečně činný (3 %), student, žák (2 %), nezaměstnaný a nehledající práci (7 %), na mateřské/rodičovské dovolené (2 %), důchodce (10 %).

Tři nejčastější oblasti pomoci:* finanční podpora (44 %), ubytování (29 %) a zásobování potravinami (8 %).

Tři největší problémy při začleňování:* finanční problémy (26 %), jazykové problémy (13 %) a problémy s dokumentací (13 %).

* je možná více než jedna odpověď

Mapa I: Česko, rozmístěné průzkumy a lokality

Tato mapa je pouze ilustrační. Zobrazené Hranice, názvy a označení použité na této mapě neznamenají oficiální schválení nebo přijetí ze strany IOM.

I. Sociodemografický profil

Oblast (region) původu

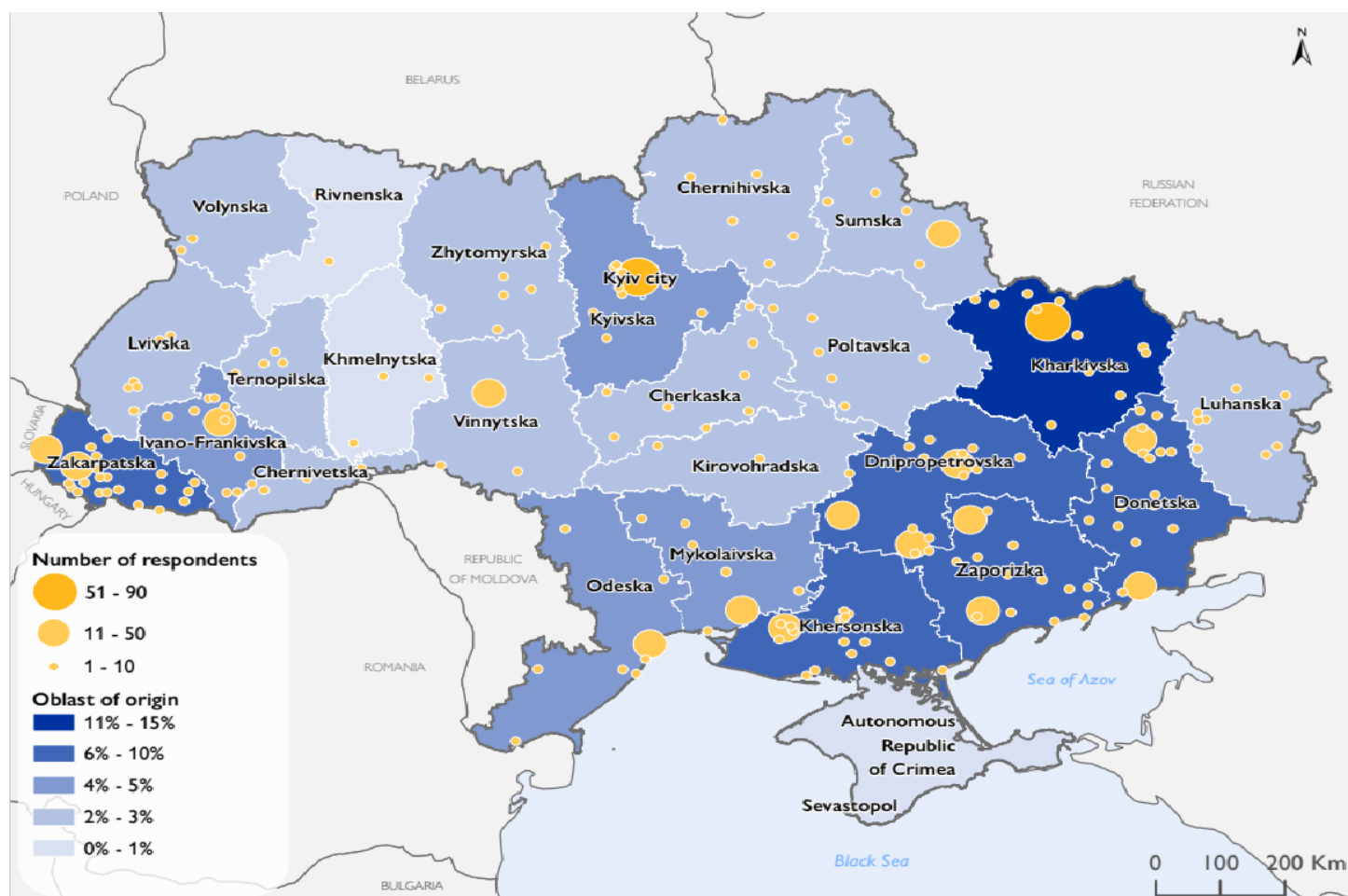
Respondenti pocházeli téměř ze všech regionů Ukrajiny, ale většina z nich byla z východní a jižní části země. Padesát devět procent respondentů pocházelo ze sedmi regionů původu nebo obvyklého bydliště před odchodem z Ukrajiny.

Jde o Charkovsko (14 %), Doněcko (9 %), Dněpropetrovsko (8 %), Záporožsko (7 %), Kyjevsko (7 %),

Zakarpatsko (7 %) a Chersonsko (6 %).

Zbývající respondenti (41 %) žili v dalších 19 regionech na Ukrajině. Patřily mezi ně Mykolajivsko (5 %), Ivano-Frankovsko (4 %), Kyjevsko (4 %), Oděsko (4 %), Lvovsko (3 %), Šumsko (3 %) a také Luhansko, Vinnicko, Poltavsko, Volyňsko a Černihovsko (po 2 %).

Mapa 2: Oblast původu před odchodem z Ukrajiny (%)

Tato mapa je pouze ilustrační. Zobrazené hranice a názvy a označení použitá na této mapě neznamenají oficiální schválení nebo přijetí ze strany IOM.

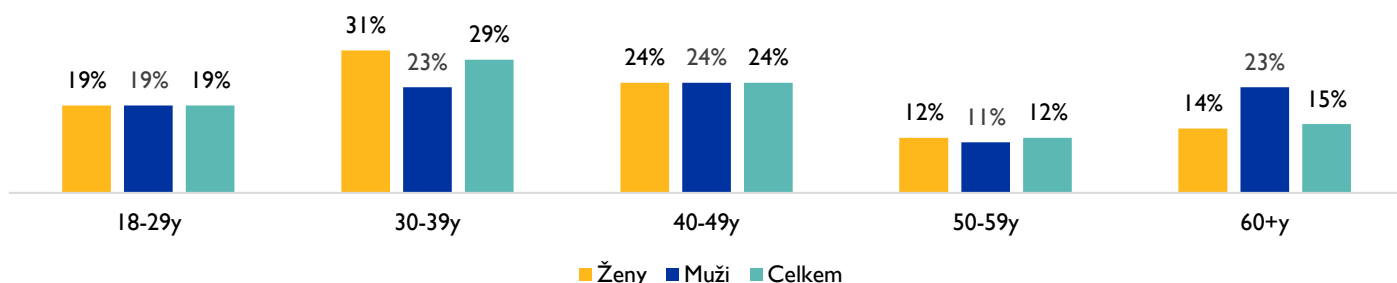
Pohlaví a věk

Z 1 995 uprchlíků z Ukrajiny, s nimiž byly v Česku vedeny rozhovory, bylo 80 procent dospělých žen a 20 procent mužů. Průměrný věk celého vzorku byl 42 let. Při pohledu na údaje rozdělené podle pohlaví byli muži v průměru o něco starší než jejich ženské protějšky (44 let průměrného věku u mužů oproti 42 letům průměrného věku u žen).

Nejvíce respondentů bylo ve věku 30 až 39 let (29 %) a 40 až 49 let (24 %).

Rozdíl ve věkových skupinách podle pohlaví byl nevýznamný. Muži byli častěji ve věku 60 let a více než ženy (23 % mužů oproti 14 % žen).

Graf 1: Věk podle pohlaví a celkem, N= 1, 995 (%)

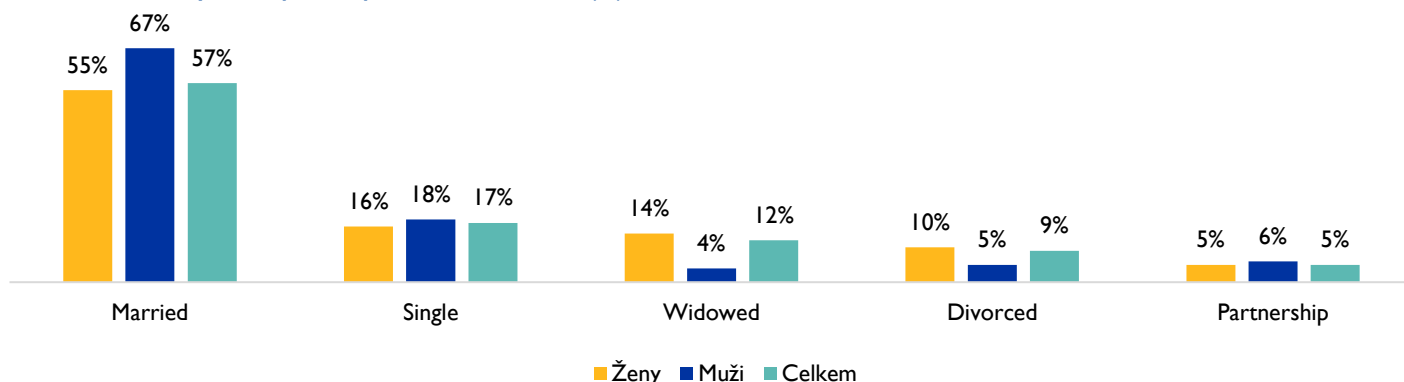

Rodinný stav

Z celkového vzorku bylo 57 % respondentů ženatých, 17 % svobodných, 12 % ovdovělých a 9 % rozvedených nebo žijících odděleně. Zbývajících pět procent bylo v partnerském vztahu.

Podíl svobodných a rozvedených osob byl vyšší u mužů (18 % u mužů oproti 16 % u žen a 10 % u mužů oproti 5 % u žen), zatímco podíl ovdovělých respondentů byl vyšší u žen než u mužů ve vzorku (14 % u žen oproti 4 % u mužů).

Graf 2: Rodinný stav podle pohlaví a celkem (%)

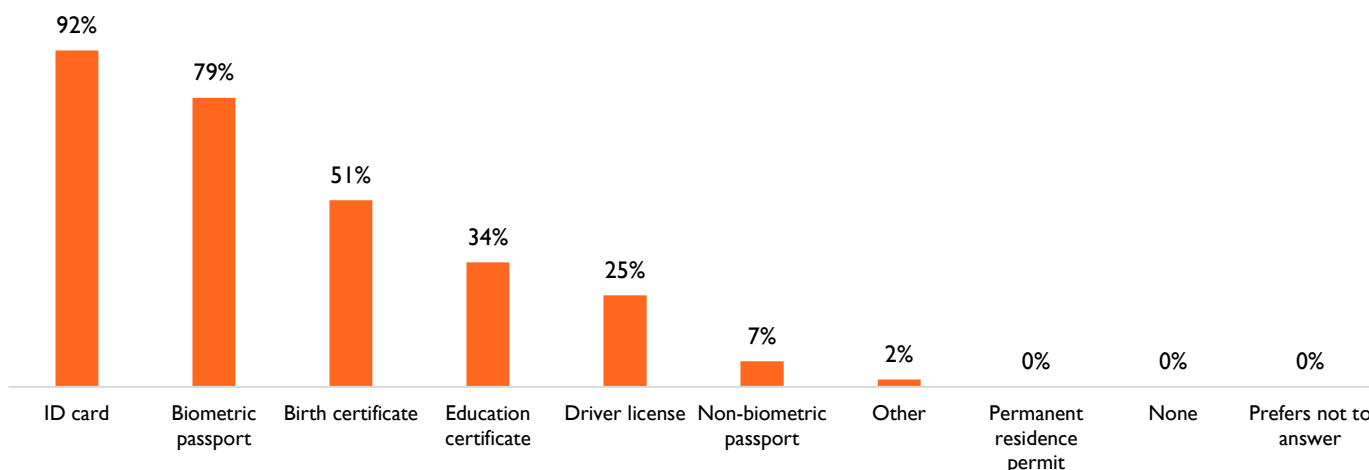

Doklady, kterými respondenti disponovali v době šetření

Většina respondentů (92 %) cestovala s občanským průkazem. Mnozí cestovali také s biometrickým pasem (79 %) a rodným listem (51 %). Dalších 34 % cestovalo se svým studijním průkazem/diplomem, 25 %

řidičským průkazem a sedm procent cestovalo s nebiometrickým pasem. Zbýající respondenti cestovali s jinými identifikačními doklady (2 %).

Graf 3: Doklady, kterými respondenti disponovali v době šetření (%)
(je možná více než jedna odpověď)

Průměrná doba strávená mimo Ukrajinu od prvního vysídlení

Přibližnou délku vysídlení lze posoudit na základě rozdílu mezi počátečním datem vysídlení respondentů z Ukrajiny a přibližným datem rozhovoru.

Většina respondentů byla původně vysídlena v první polovině roku 2022. Například 58 % respondentů bylo původně vysídleno v období únor až květen 2022, což odráží vysoký příliv uprchlíků přicházejících do Česka z Ukrajiny v prvních měsících války. Několik

měsíců mezi červnem a prosincem 2022 se vysídlení pohybovalo mezi třemi až šesti procenty. To znamená, že přibližná doba strávená v Česku v době hodnocení se u více než poloviny respondentů pohybovala kolem jednoho roku (od 10 do 13 měsíců).

Tabulka 1: Přibližná doba strávená ve vysídlení do data rozhovoru (%)

Datum od prvního přemístění	Přibližná doba strávená do data pohovoru	% respondentů
Před rokem 2022	2-7 let	1.4 %
22. ledna	14 měsíců	1 %
22. února	13 měsíců	10 %
22. března	12 měsíců	30 %
Apr-22	11 měsíců	11 %
22. května	10 měsíců	7 %
22. června	9 měsíců	5 %
červenec-22	8 měsíců	4 %
22. srpna	7 měsíců	5 %
22. září	6 měsíců	6 %
22. října	5 měsíců	5 %
listopad-22	4 měsíce	3 %
22. prosince	3 měsíce	4 %

2. Záměry

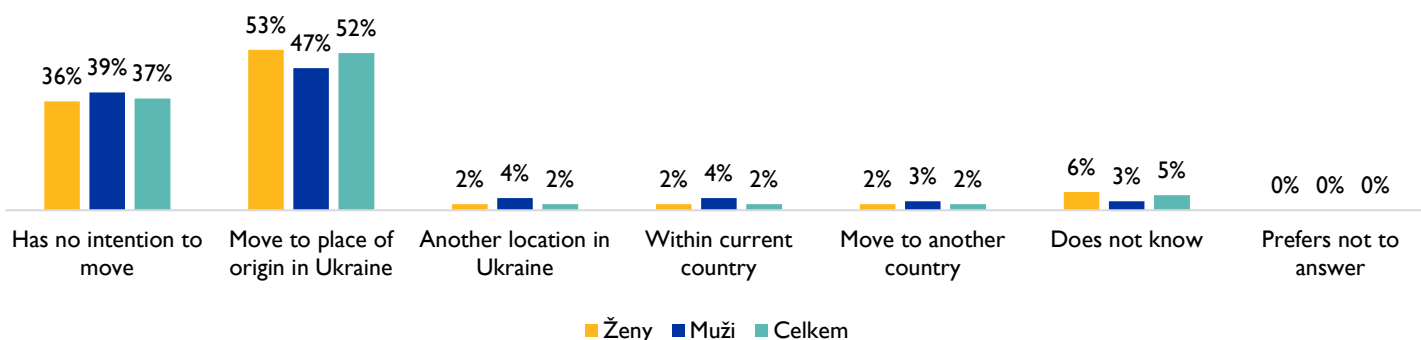
Záměr přestěhovat se jinam nebo zůstat v místě současného pobytu

Třicet sedm procent respondentů nemělo v době rozhovoru v úmyslu se stěhovat. Padesát dva procent mělo v úmyslu přestěhovat se zpět do místa svého původu na Ukrajině, zatímco další dvě procenta někam jinam na Ukrajině. Dvě procenta se hodlala přestěhovat v rámci Česka a necelá dvě procenta do jiné země. Zbývající respondenti nevěděli (5 %), pokud se podíváme na údaje rozdělené podle pohlaví, zjistíme, že muži se o něco častěji než jejich ženské protějšky chtěli zůstat ve svém současném místě

místě (39 % oproti 36 %). Z těch, kteří se plánují přestěhovat do místa původu na Ukrajinu, mírně převažují ženy (53 % oproti 47 %).

Jinak zůstaly procentní podíly relativně podobné. Například tři procenta mužů a dvě procenta žen se hodlají přestěhovat do jiné země. Podobně čtyři procenta mužů a dvě procenta žen v rozhovorech usilují o přestěhování v rámci současné země.

Graf 4: Záměr respondentů přestěhovat se ze současného místa bydliště, podle pohlaví a celkem (%)

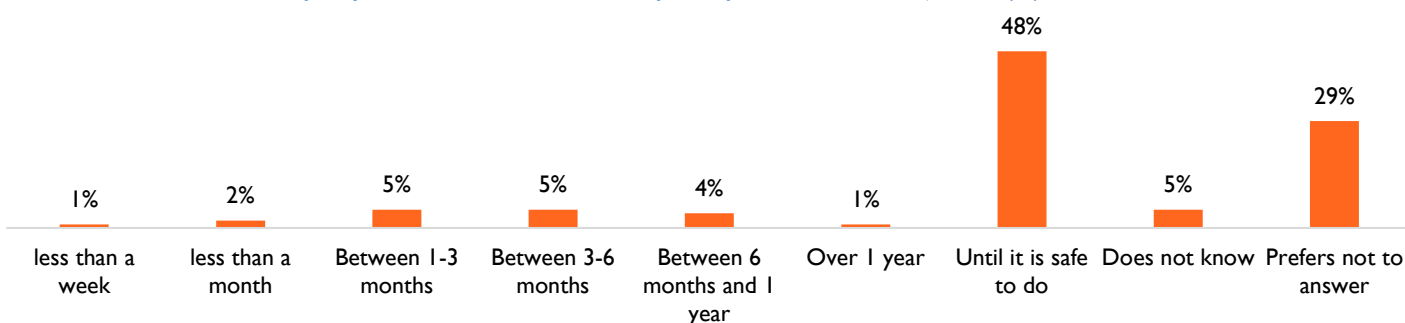

Plánovaná délka pobytu v současném místě

Z těch, kteří se hodlali přestěhovat v rámci Česka, Ukrajiny nebo jinam (N=1101), mělo jedno procento v úmyslu zůstat před přestěhováním ve svém současném bydlišti méně než jeden týden. Další dvě procenta měla v úmyslu zůstat méně než jeden měsíc, pět procent jeden až tři měsíce a pět procent tři až šest měsíců.

Pouze čtyři procenta se chystala zůstat v rozmezí šesti měsíců až jednoho roku a jedno procento déle než jeden rok. Většina respondentů (48 %) se plánuje přestěhovat na Ukrajinu, až to bude bezpečné, a pět procent respondentů nevědělo, jak dlouho plánují zůstat v místě svého současného pobytu, než se přestěhují. Zbývajících dvacet devět procent raději neodpovědělo.

Graf 5: Plánovaná délka pobytu v současném místě před přestěhováním jinam (%)

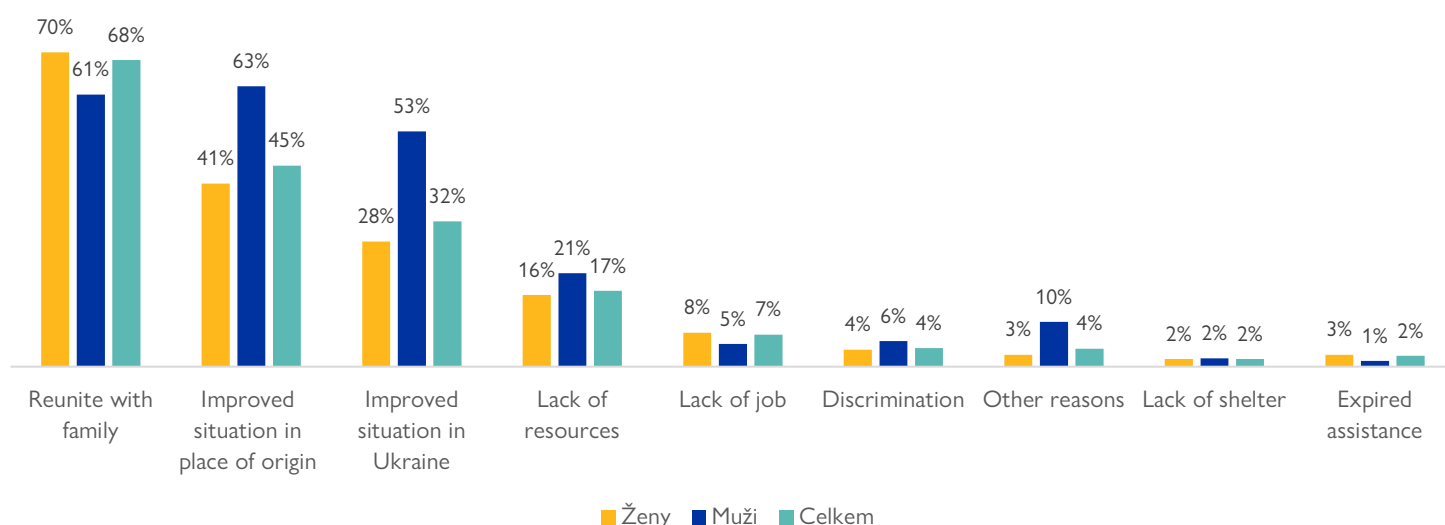
Zamýšlená destinace na Ukrajině a důvody návratu

Z těch respondentů, kteří se chtěli vrátit na Ukrajinu (N=869), se 96 % plánovalo vrátit do stejné oblasti původu, zatímco zbylá čtyři procenta se plánovala vrátit do jiné oblasti. Přesněji řečeno, osm procent z těch, kteří se chtěli vrátit do jiné oblasti, plánovalo jet do Kyjeva.

a dalších pět procent se chtělo vrátit do Záporoží. Celkem šest procent se chystalo odejít do jiné oblasti, například do Charkovska, Lvovska, Oděska, Chersonska a Doněcka. Zbývajících 81 procent neodpovědělo.

Graf 6: Důvody návratu na Ukrajinu podle pohlaví a celkem (N=869) (%)

(možnost více než jedné odpovědi)

Z těch, kteří se hodlali vrátit na Ukrajinu, ať už do stejné oblasti původu (836 osob), nebo do jiné oblasti (33 osob), si 68 % přálo shledat se s rodinou, 45 % uvedlo, že si Ukrajinu vybrali jako cílovou destinaci kvůli zlepšení situace v místě původu. Dalších 32 procent mělo za cíl odjet na Ukrajinu kvůli zlepšení situace na Ukrajině a dalších 17 procent z důvodu nedostatku zdrojů v jejich stávající lokalitě.

Pokud se podíváme na údaje rozdělené podle pohlaví, muži se častěji než ženy chtěli vrátit na Ukrajinu kvůli zlepšení situace v místě svého původu (63 % oproti 41 %) a kvůli zlepšení situace na Ukrajině obecně (53 % oproti 28 %).

Okamžité potřeby po návratu

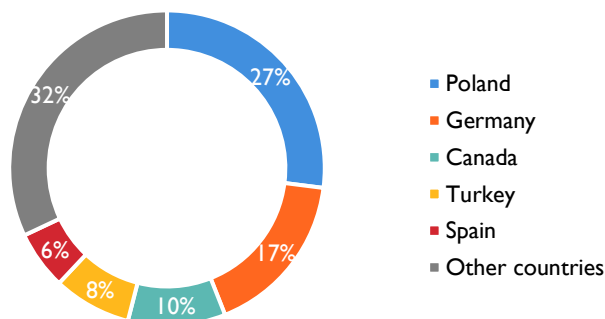
Z těch, kteří se hodlají vrátit, nám odpovědělo 129 respondentů na otázku, jaké budou jejich okamžité potřeby po návratu. Z hlavních potřeb, které uváděli nejčastěji (jeden respondent mohl uvést více než jednu potřebu), to byly: peněžní podpora, kterou uvedlo 37 % respondentů, zprostředkování zaměstnání (32 %), bydlení (26 %) a zdravotní potřeby (18 %).

Dalšími potřebami byly vzdělávání dětí (12 %), informace (12 %), doprava (5 %) a podpora při zakládání podniků (5 %). Jedenačtyřicet procent respondentů uvedlo, že po návratu nemají žádné potřeby, zatímco dalších váhových procent uvedlo, že neví (21 %).

Zamýšlená destinace

Z těch, kteří se chystali vycestovat do jiné země jako do své cílové destinace (52 osob), plánovalo 27 % vycestovat do Polska, 17 % do Německa, 10 % do Kanady, 8 % do Turecka a 6 % do Španělska. Zbývajících 32 procent uvedlo jako další destinace Izrael, Itálii, Francii, Norsko, Nizozemsko, Moldavskou republiku, Spojené státy americké a Spojené království Velké Británie a Severního Irska.

Graf 7: Zamýšlená destinace (%) N=52

Důvody pro volbu destinace jinde v České republice nebo v jiných zemích

Z těch, kteří se hodlali přestěhovat do jiné části Česka (N=239) nebo do jiné země (N=52), si 17 % vybralo cílovou destinaci na základě pracovních příležitostí, 16 % kvůli příbuzným a 13 % kvůli přátelům.

Dalších 13 % si vybralo svou destinaci kvůli vypršení platnosti pomoci v místě bydliště, 7 % kvůli nabídce práce a dalších 6 % kvůli ubytování.

Muži jako hlavní důvody pro výběr cílové destinace uvedli pracovní příležitosti (18 %), příbuzné (22 %), přátele (18 %) a pomoc po uplynutí lhůty (11 %). U respondentek patřily mezi hlavní důvody výběru jiného místa v ČR nebo jiné země jako zamýšlené cílové lokality také pracovní příležitosti (17 %), příbuzní (13 %), přátele (11 %), pracovní nabídky (7 %), ubytování v místě (7 %) a to, že tam již dříve žily (5 %).

Tabulka 3: Důvody volby jiné země v ČR nebo jiné země jako cílové destinace, podle pohlaví a celkem (%) (N=291)

(je možná více než jedna odpověď)

Uvedené důvody	Ženy (%)	Muži (%)	Celkem (%)
Pracovní příležitost	17%	18%	17%
Příbuzní	13%	22%	16%
Přátele	11%	18%	13%
Vypršela platnost pomoci	13%	11%	13%
Nabídka práce	7%	8%	7%
Ubytování tam	7%	3%	6%
Žil tam	5%	2%	4%
Ochranný systém	2%	5%	3%
Blízko domova	3%	3%	3%
Škola pro děti	1%	3%	2%
Ostatní lidé tam	1%	2%	1%
Úřady	1%	2%	1%
Žádný důvod	5%	5%	5%
Další	14%	0%	10%
Neodpověděl/a	0%	0%	0%

3. Vzdělání a zaměstnání: Profil a perspektivy

Hlavní mluvený jazyk

Podle našich zjištění mluví doma ukrajinsky jako svým hlavním jazykem 55 % respondentů. Druhým nejčastějším jazykem, kterým se doma mluví, je ruština - čtyřicet pět procent odpovědí.

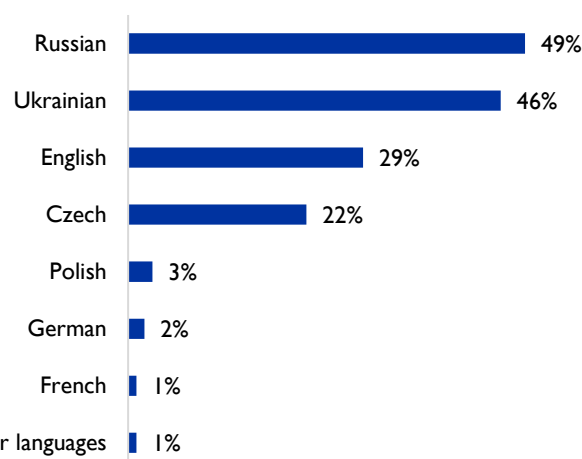
Graf 8: Hlavní mluvený jazyk (%)
(je možná více než jedna odpověď)

Další mluvený jazyk (jazyky)

Čtyřicet devět procent respondentů hovořilo rusky jako svým druhým jazykem. Následovala ukrajinština (46 %). Lze tedy říci, že většina respondentů (90 %) hovoří ukrajinsky i rusky. Další část respondentů hovoří anglicky (29 %), česky (22 %), polsky (3 %), německy (2 %) a francouzsky (1 %).

Graf 9: Další mluvené jazyky (%)
(je možná více než jedna odpověď)

Dalšími jazyky, které respondenti uvedli, byly italština, turečtina, španělština, gruzínština a slovenština (každý z nich méně než 0,5 %).

Úroveň vzdělání

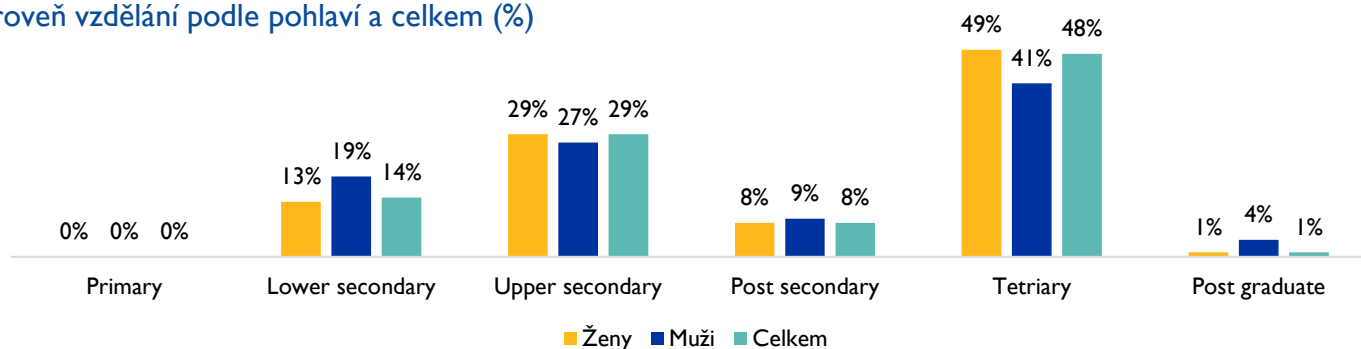
V době rozhovoru mělo 14 % respondentů nižší střední vzdělání, 29 % vyšší střední vzdělání, 8 % postsekundární vzdělání, 48 % terciární vzdělání a 1 % postgraduální vzdělání.

Respondentky byly častěji než jejich mužské protějšky

Dosáhly vysokoškolského vzdělání (49 % oproti 42 %), zatímco u respondentů-mužů byla o něco vyšší pravděpodobnost než u respondentek, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je nižší střední vzdělání (19 % oproti 13 %).

Graf 10:

Úroveň vzdělání podle pohlaví a celkem (%)

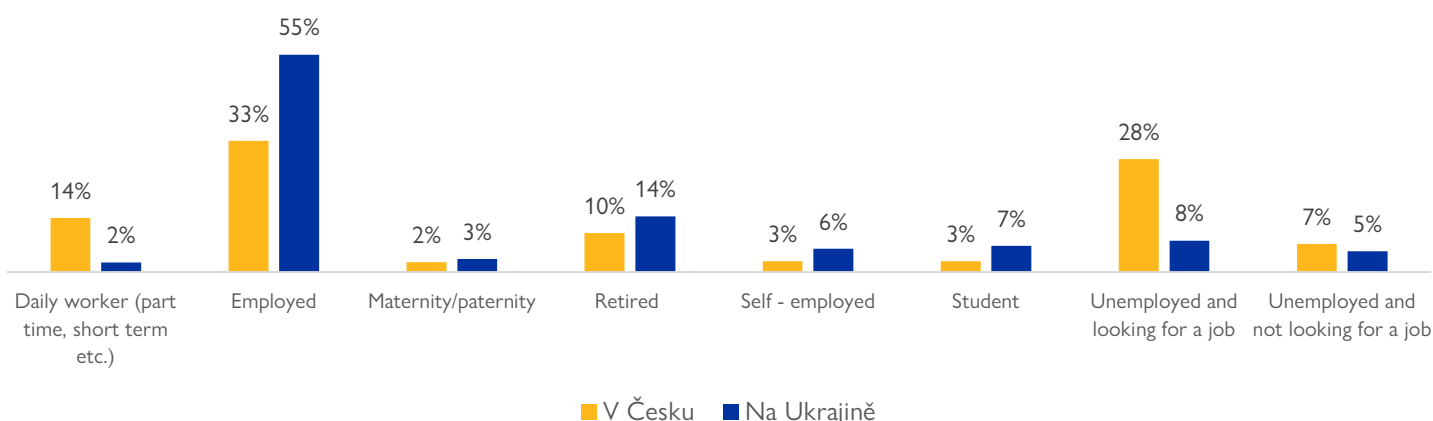

Zaměstnanecský status před odchodem z Ukrajiny versus současný status

Padesát pět procent respondentů bylo před odchodem z Ukrajiny zaměstnáno. Ženy byly častěji zaměstnané než jejich mužské protějšky (55 % oproti 50 %). Dvě procenta respondentů pracovala denně a šest procent bylo samostatně výdělečně činných. Pouze osm procent vzorku bylo před odjezdem z Ukrajiny nezaměstnaných a hledalo si práci. Dalších pět procent bylo nezaměstnaných, ale práci nehledalo. Čtrnáct procent respondentů bylo v důchodu; podíl žen v této kategorii činil 13 procent oproti 20 procentům mužů. Zbývající respondenti (20 %), byli buď studenti (7 %), nebo byli na mateřské/rodičovské dovolené (3 %).

V Česku bylo v době rozhovoru zaměstnáno 33 % respondentů, 14 % bylo denními pracovníky a 3 % osobami samostatně výdělečně činnými. To znamená, že v době hodnocení bylo zaměstnáno 50 procent respondentů. Výrazně častěji byli zaměstnáni muži (29 % u respondentek a 49 % u respondentů). Dvacet osm procent bylo nezaměstnaných a hledalo si práci. V této kategorii se častěji nacházely ženy (30 %) než muži (20 %). Podíl důchodců se oproti situaci před vysídlením mírně snížil, v době rozhovoru se jako důchodci deklarovalo 10 % respondentů (14 % u mužů, 9 % u žen).

Graf 11 : Zaměstnanecský status v Česku a na Ukrajině, celkem, N=1.995 (%)

Mezi osobami, které jsou v současné době zaměstnané (zaměstnanci, samostatně výdělečně činní nebo denní pracovníci) a kterým byla tato otázka položena (N=397), bylo 20 % z nich v době hodnocení zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu. Následovalo ubytování a stravování (15 %), doprava a skladování (13 %), velkoobchod a maloobchod nebo opravy motorových vozidel (9 %) a stavebnictví (8 %). Zbývajících vzorek byl zaměstnán v ostatních oblastech, jako jsou služby, vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče, finance a pojišťovnictví, umění, zábava a rekreace, administrativní podpora.

Z osob zaměstnaných před odchodem z Ukrajiny (N=525) pracovalo 21 % v oblasti velkoobchodu a maloobchodu nebo oprav vozidel, 11 % ve školství, 10 % ve zdravotnictví a sociální péči, 8 % ve výrobě a 5 % v ubytovacích a stravovacích službách. Zbývajících 45 procent pracovalo v ostatních oblastech, jako jsou služby, zemědělství, informace a komunikace, finančníctví a pojišťovnictví, zábava a rekreace a další oblasti zaměstnání na Ukrajině.

4. Služby registrace a začleňování

Aktuální stav

Devadesát pět procent těch, kteří na tuto otázku odpověděli (N=653), uvedlo, že obdrželi nebo požádali o ochranu v České republice. Respondenti a respondentky měli téměř stejně často status dočasné ochrany (97 % versus 88 %). Čtyři procenta respondentů měla pracovní víza. Méně než jedno procento respondentů bylo v Česku jako studenti.

Tabulka 4: Migrační status podle pohlaví a celkem (%) (N=653)

Stav	Ženy (%)	Muži (%)	Celkem (%)
Registrace pro dočasnou ochranu	97%	88%	95%
Pracovní vízum	2%	11%	4%
Studentské vízum	0.6%	0%	0.5%
Další	0%	0.8%	0.2%

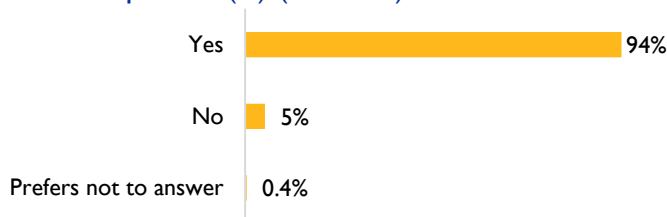
Přístup k financím

Devadesát čtyři procent těch, kterým byla tato otázka položena a kteří na ni odpověděli (N=653), mohlo po odjezdu z Ukrajiny vybrat peníze pomocí zahraniční kreditní/debetní karty, čtyři procenta nikoli a další dvě procenta neodpověděla.

Graf 13: Možnost výběru peněz zahraniční debetní/kreditní kartou (%) (N=653)

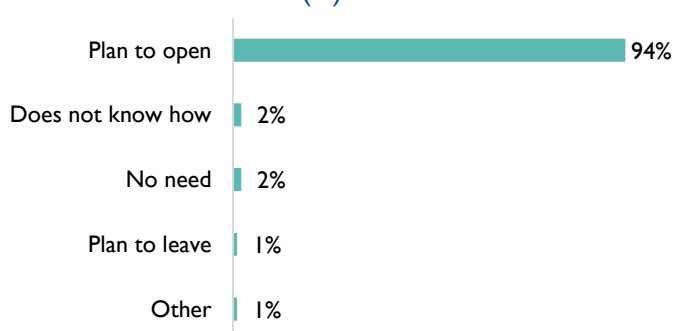

Graf 12: Zřízení osobního bankovního účtu v České republice (%) (N=1788)

Čtyřia devadesát procent respondentů (N=1788), kterým byla tato otázka položena a kteří na ni odpověděli, mělo v době rozhovoru osobní bankovní účet v České republice. Pět procent jej nemělo. Zbýlí neodpověděli (méně než 1 %).

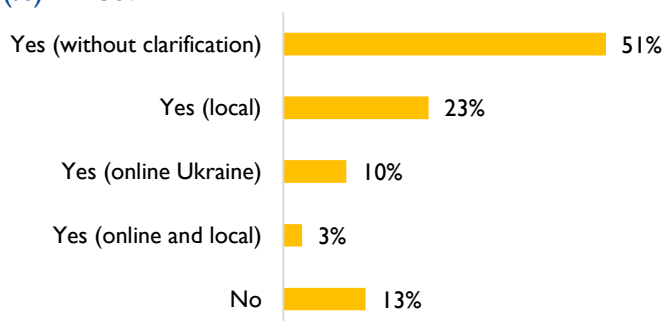
Obrázek 14: Důvod nezřízení osobního bankovního účtu v ČR (%)

Z těch, kteří uvedli, že si v Česku nezřídili osobní bankovní účet, jich 94 procent uvedlo, že tak plánují učinit.

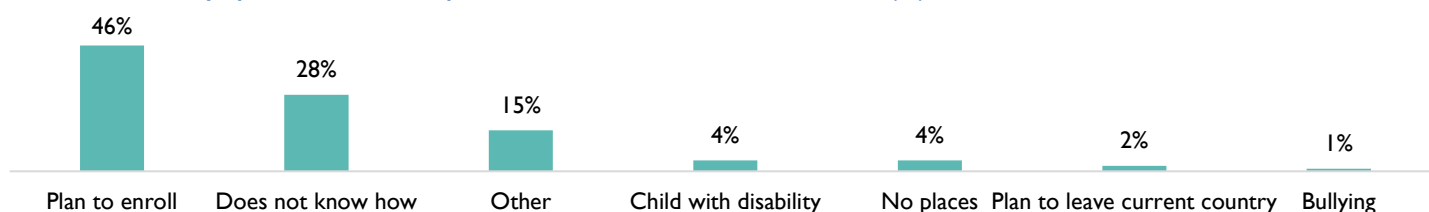
Další dvě procenta nevěděla jak, dvě procenta neměla potřebu, jedno procento plánovalo odchod. Zbývajících jedno procento mělo jiné, blíže neurčené důvody.

Graf 15: Zapsání dětí do vzdělávacího zařízení (%) N=607

Z respondentů, kteří měli děti, jich 607 uvedlo, zda jsou či nejsou zapsány do školy. Z nich 51 % uvedlo, že se jim podařilo zapsat děti do školy (bez upřesnění do jaké). Dalších 23 procent mohlo své děti zapsat do místních škol, deset procent mohlo své děti zapsat do online vzdělávání na Ukrajině a tři procenta měla děti zapsané a navštěvující jak online, tak místní školy. Zbývajících 13 procent nemohlo v době rozhovoru své děti zapsat do žádného vzdělávacího zařízení.

Graf 16: Důvody, proč nemohli zapsat děti do vzdělávacího zařízení (%) N=81

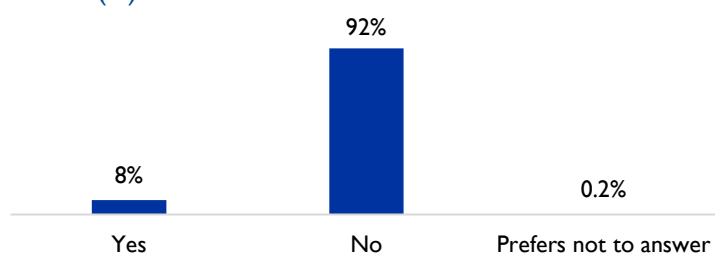

Z těch, kteří v předchozí otázce uvedli, že nemohli své děti zapsat do vzdělávacího zařízení (N=81), jich 46 % uvedlo, že je plánují zapsat.

Konzulární služby

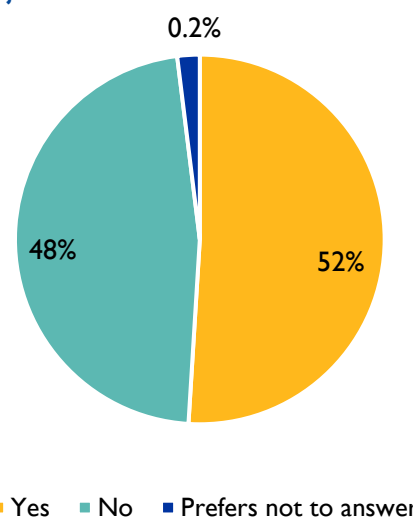
Padesát dva procent respondentů uvedlo, že ví, jak kontaktovat konzulárního zástupce. Čtyřicet osm procent ne. Z těch, kteří odpověděli na předchozí otázku (N=653), 92 procent uvedlo, že se v době hodnocení na konzulární podporu neobrátili, zatímco dalších osm procent ano. Méně než jedno procento raději neodpovědělo.

Graf 18: Obrátil se na konzulární podporu v Česku (%) N=653

Dalších dvacet osm procent uvedlo, že neví, jak to udělat, čtyři procenta v době hodnocení ještě nenašla místo, kam by své děti zapsala. Čtyři procenta respondentů uvedla, že jejich děti mají zdravotní postižení, dvě procenta uvedla, že plánují brzy opustit Česko, a další jedno procento uvedlo jako důvod šikanu. Zbývajících 15 procent uvedlo jiné, blíže nespecifikované důvody.

Graf 17: Víte, jak kontaktovat konzulárního zástupce?

5. Okamžité potřeby a přijatá pomoc

Okamžité potřeby

Nejnáléhavější potřebou v okamžiku rozhovoru byly pro 60 % respondentů zdravotní služby, následovala podpora při hledání zaměstnání (46 %), jazykové kurzy (41 %), léky (40 %), finanční podpora (38 %) a dlouhodobé ubytování (37 %). Výrazný podíl respondentů také uvedl, že potřebuje pomoc s dokumentací (24 %), obecné informace (18 %), vzdělávání pro dospělé (16 %) a právní pomoc (10 %).

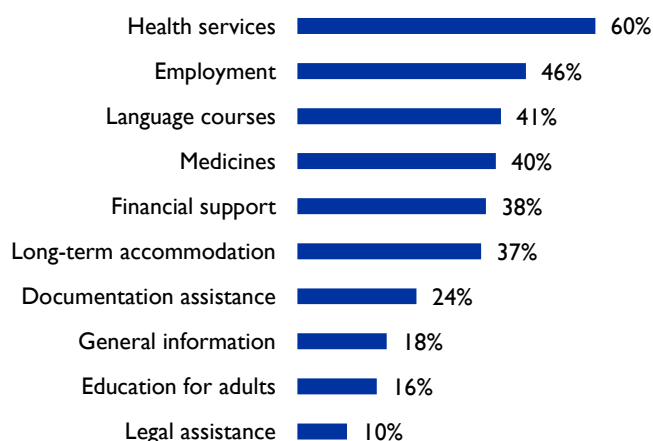
Pomoc přijatá v České republice

Čtyřicet procent respondentů uvedlo, že během cesty a pobytu v Česku dostalo finanční podporu. Další dvaasedesát procent uvedlo, že dostává krátkodobé a dlouhodobé ubytování. Další relevantní oblasti, ve kterých respondenti obdrželi pomoc, byla potravinová pomoc (16 %), hygienické

Oblasti, v nichž je zapotřebí více informací o pomoci

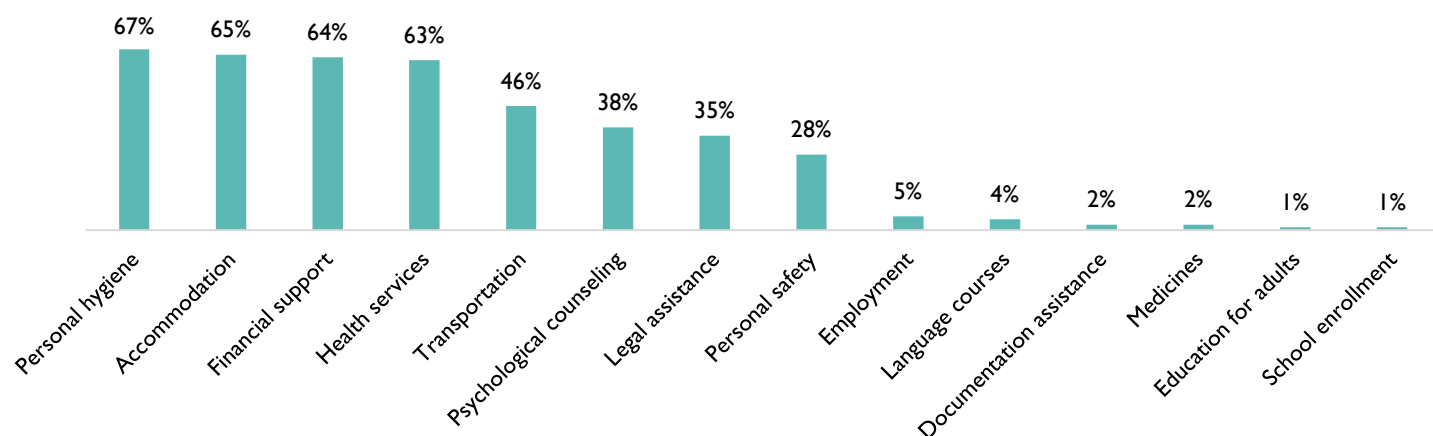
Z těch, kteří uvedli, že nevědí, kde hledat pomoc (N=1312), jich 67 % uvedlo, že potřebují více informací o tom, jak získat potřeby pro osobní hygienu. Další 64 procent uvedlo jako další oblast, kde je potřeba více informací, finanční podporu.

Graf 19 : Současné potřeby (%)
(je možná více než jedna odpověď)

pomůcky (10 %), doprava (8 %) a oblečení (7 %). V menší míře se respondentům dostalo pomoci v podobě jazykových kurzů, hraček (po 4 %), zaměstnání (3 %) a jiných druhů pomoci (celkem 2 %).

Graf 20: Oblasti, kde je potřeba více informací pro pomoc (%) N=1312
(je možná více než jedna odpověď)

6. Výzvy v zemi vysídlení

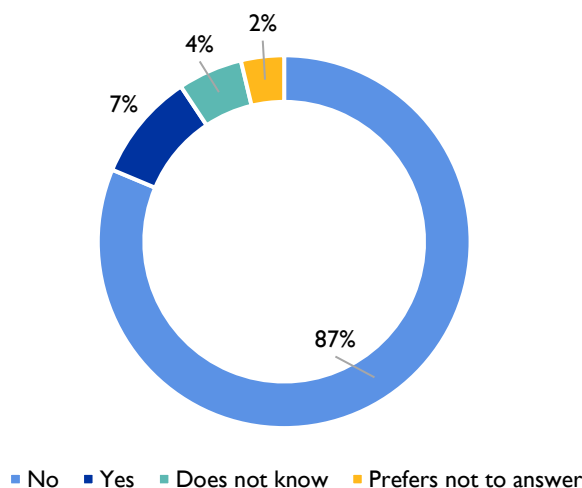
Zkušenosti s diskriminací *

Sedm procent respondentů uvedlo, že se v zemi svého vysídlení setkala s diskriminací. Naproti tomu 87 procent respondentů uvedlo, že žádnou takovou zkušenost nemá. Zbývající respondenti buď nevěděli (4 %), nebo raději neodpověděli (2 %).

Pokud se podíváme na údaje rozdělené podle pohlaví, zjistíme, že respondentky se s diskriminací setkaly výrazně častěji než jejich mužské protějšky (8 % oproti 2 %).

*Důležité je poznamenat, že průzkum obsahuje pouze několik celkových otázek o diskriminaci, a proto (ale i z jiných důvodů) je pravděpodobné, že údaje o diskriminaci mohou být podhodnocené.

Obrázek 21: Hlášené zkušenosti s diskriminací (%)

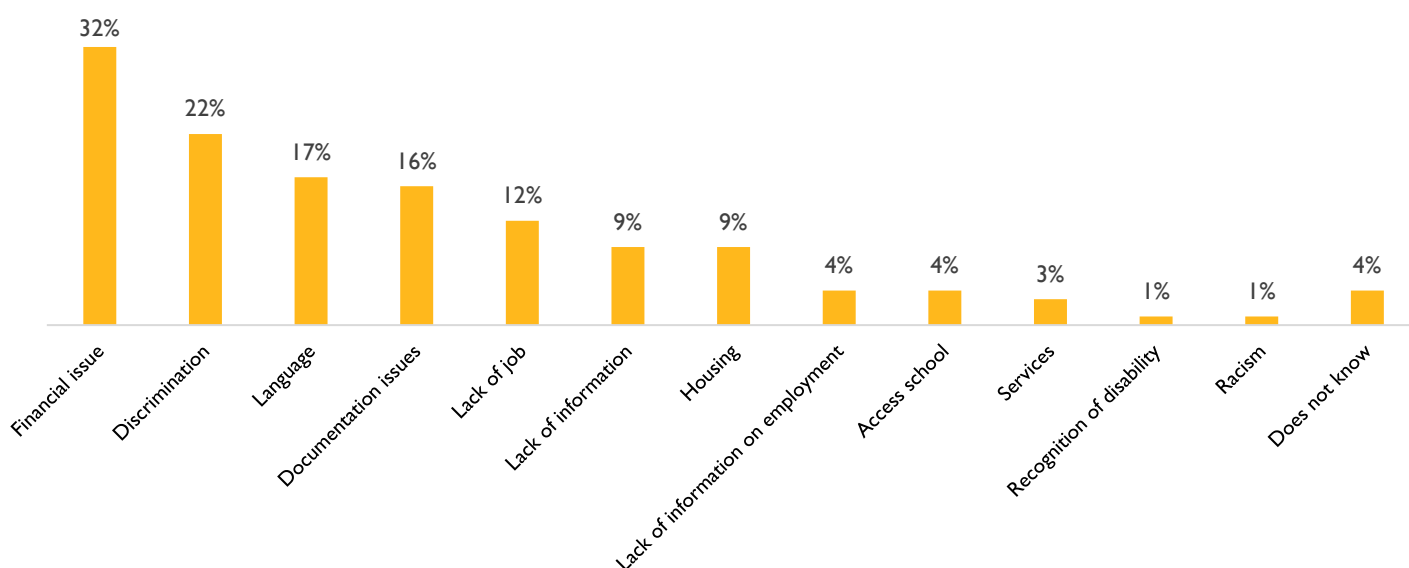

Výzvy v oblasti začleňování

Třicet dva procent respondentů označilo za hlavní problém v oblasti začleňování finanční otázky. Následovala diskriminace v různých oblastech začleňování (22 %), jazyk (17 %), problémy s dokumentací (16 %) a nedostatek pracovních míst (12 %). Další problémy, které respondenti označili a které jim brání v začlenění

v Česku byl nedostatek informací (9 %), bydlení (9 %), nedostatek informací o zaměstnání (4 %), přístup ke vzdělání (4 %), služby (3 %), uznání postižení (1 %), rasismus. Přibližně čtyři procenta respondentů nevěděla.

Obrázek 22: 12 nejčastějších výzev v oblasti začleňování (%)

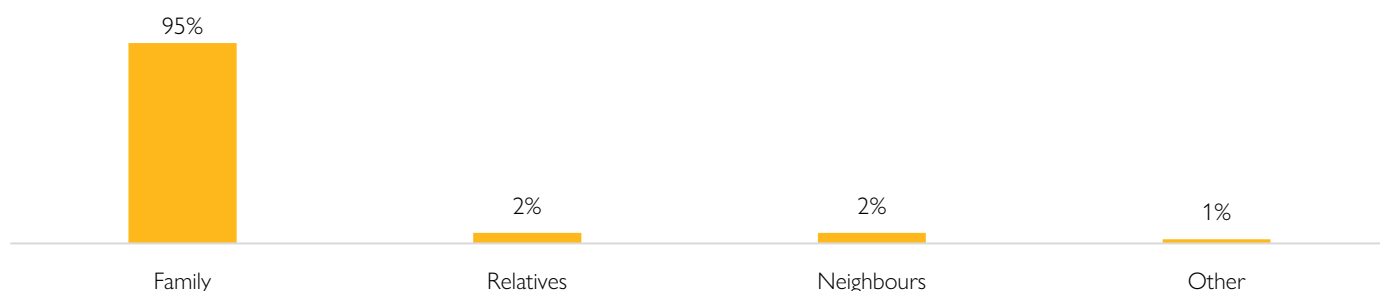
7. Aktuální složení skupiny

Způsob cestování

Osmdesát procent respondentů cestovalo ve skupině. Zbýlých dvacet procent cestovalo samo. Respondentky o něco častěji cestovaly samy ve srovnání se svými mužskými protějšky (20 % oproti 18 %).

Z těch, kteří cestovali ve skupině (N=1609), jich 95 % cestovalo s rodinou, 2 % s příbuznými, 2 % se sousedy a 1 % s jinými osobami.

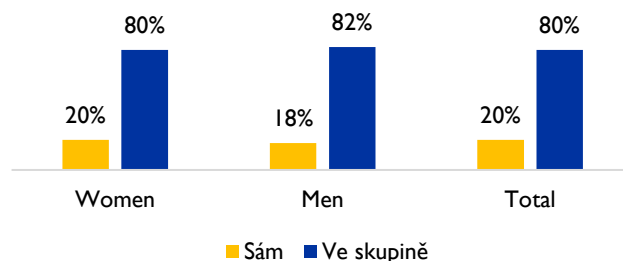
Obrázek 24: Cestující skupiny (%) N=1609
(je možná více než jedna odpověď)

Cestování s osobami se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

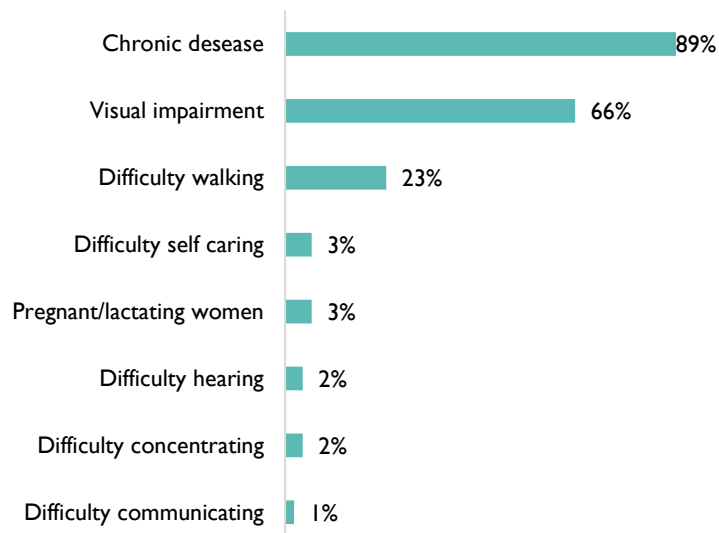
Z těch, kteří cestovali ve skupině s osobou s vážnými/zdravotně specifickými potřebami, jich 89 % cestovalo s alespoň jednou osobou s chronickým onemocněním nebo vážným zdravotním stavem. Šedesát šest procent cestovalo s osobou se zrakovým postižením. Následovaly osoby cestující s osobou, která má potíže s chůzí/výstupem do schodů (23 %), potíže se sebeobsluhou (3 %), těhotné/kojící ženy (3 %), potíže se sluchem i se sluchadlem (2 %), potíže se soustředěním/pamatováním (2 %) a s komunikací, porozuměním, dorozuměním (1 %).

Obrázek 23: Způsob cestování podle pohlaví a celkem (%)

Navíc procento cestovalo s alespoň jednou starší osobou, z toho devět procent s alespoň jednou starší ženou a 21 procent s alespoň jedním starším mužem. Čtyřicet devět procent cestovalo alespoň s jedním dítětem.

Obrázek 25: Respondenti cestující s alespoň jednou osobou s vážným zdravotním postižením (%) N=699 (možnost více odpovědí)

8. Metodika

Tato zpráva vychází z průzkumu vzorců vysídlení, potřeb a záměrů, který provedla IOM v rámci Displacement Tracking Matrix (DTM) v 11 zemích zahrnutých do Regionálního plánu pomoci Ukrajině v roce 2023: 6 zemí sousedících s Ukrajinou - Bělorusko, Maďarsko, Polsko, Moldavská republika, Rumunsko a Slovensko - a dalších 5 zemí, které byly od začátku války v únoru 2022 obzvláště zasaženy příchodem uprchlíků z Ukrajiny - Bulharsko, Česko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

Analýza uvedená v této zprávě vychází z údajů shromážděných v období od ledna do března 2023 prostřednictvím sítě více než 150 tazatelek a tazatelů s různým časovým rozvrhem a specifickými nástroji šetření - v závislosti na kontextu dané země. Nicméně díky přístupu k výběru vzorku, hlavním definicím a vlastnostem nástroje šetření jsou soubory údajů na úrovni jednotlivých zemí srovnatelné.

Osobní dotazování prováděli vyškolení tazatelé a tazatelky u dospělých uprchlíků z Ukrajiny a ostatních státních příslušníků třetích zemí (od 18 let). Před zahájením průzkumu byli všichni tazatelé a tazatelky proškoleni IOM o standardech DTM, používání aplikace Kobo, přístupu IOM k ochraně a pomoci migrantům, etice sběru dat a poskytování informací a zavedených mechanismech odkazování.

Respondenti byli osloveni prostým náhodným výběrem tazatelek a tazatelů na vybraných vstupních, výstupních a tranzitních místech a v ubytovacích střediscích. V oblastech hraničních přechodů byly dotazovány jak osoby vstupující/vystupující autem, autobusem, pěšky, tak i vlakem.

Průzkum byl anonymní a dobrovolný. Průzkumy byly zadávány pouze se souhlasem respondenta. Respondent mohl průzkum kdykoli přerušit.

Dotazník byl k dispozici v ukrajinštině, ruštině, angličtině a češtině. Preferovaný jazyk určil tazatel. Všechny odpovědi byly tazetely a tazatelkami zkontrolovány z hlediska systematickosti a při tomto procesu nebyly zjištěny žádné problémy. V této zprávě byly zohledněny pouze zcela vyplněné dotazníky.

Realizace a omezení na úrovni jednotlivých zemí

Rámec výběru vzorků nebyl založen na ověřených údajích o uprchlících z Ukrajiny a TCN, kteří přicházejí přes různé hraniční přechody (HP) nebo pobývají v různých regionech (okresech, krajích, rajonech) v každé zemi, kde se průzkumy prováděly. Důvodem je omezená dostupnost srovnatelných výchozích údajů. informace napříč zeměmi. Geografické rozložení nasazených tazatelek a tazatelů a jejich umístění cíleně zachycuje většinu klíčových příjezdových, tranzitních a cílových bodů. Přestože výsledky nelze považovat za reprezentativní, vnitřní konzistence údajů v rámci jednotlivých zemí a na regionální úrovni naznačuje, že zjištění současného rámce výběru vzorků mají praktickou hodnotu. Ačkoli byla učiněna veškerá snaha o zachycení všech typů příjezdů na hraničních přechodech, provozní realita terénní práce byla konfrontována s různou úrovní dostupnosti hraničních přechodů a dalších tranzitních a pobytových míst a s různou dostupností možných cílových osob, které mohou pohodlně strávit 10-20 minut vyplňováním dotazníku v závislosti na kombinaci osobních podmínek. Například je snazší dotazovat osoby cestující autobusem a jinými druhy hromadné dopravy než osoby v soukromých vozidlech, které mají tendenci rychle tranzitovat přes HP a cestovat dále. Svou roli hrají i další faktory, které více souvisejí s podmínkami v konkrétním místě a období - organizační změny ve vstupních a tranzitních oblastech ze strany vnitrostátních orgánů, povětrnostní podmínky. V Česku byl DTM poprvé aktivován v červnu 2022. V období od 1. ledna do 31. března bylo týmem 5 tazatelek a tazatelů (4 ženy, 1 muž) rozmístěných v 11 různých krajích shromážděno 2 003 platných dotazníků: 48 % v Praze, 14 % ve Středočeském, 13 % v Plzeňském, 11 % v Karlovarském a zbývající v Moravskoslezském (7 %), Jihomoravském (4 %), Jihočeském (1 %), Libereckém, Pardubickém, Olomouckém a Královéhradeckém kraji (po méně než 1 %). Rozhovory byly vedeny v ruském a ukrajinštině.

DTM

Displacement Tracking Matrix (DTM) je systém pro sledování a monitorování vysídlení a mobility obyvatelstva. Formulář průzkumu byl navržen tak, aby zachytil hlavní vzorce vysídlení - zemi původu a region - u uprchlíků jakékoli národnosti, kteří prchají z Ukrajiny kvůli válce. Zachycuje demografické profily respondentů a skupiny, s níž případně cestují; ptá se na záměry ve vztahu k zamýšlenému cílovému místu a vyhlídky na setrvání v zemi průzkumu/prvního přijetí; shromažďuje informace týkající se souboru hlavních potřeb, které respondenti v okamžiku rozhovoru vyjádřili jako naléhavější.

Od začátku války na Ukrajině bylo v zemích sousedících s Ukrajinou a v dalších zemích, které byly obzvláště zasaženy příchodem nových migrantů a uprchlíků z Ukrajiny, nasazeno několik nástrojů IOM pro DTM.

Další informace naleznete na [adrese: https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response](https://dtm.iom.int/responses/ukraine-response)

DTM je součástí Globálního datového institutu IOM.

